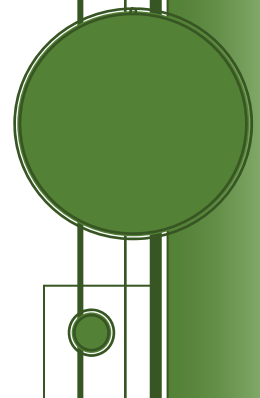

ROVANIEMEN KAUPUNKI

ELINKEINO-OHJELMA

2017–2018

Luonnos kaupunginhallitus 31.10.2016

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Tausta	2
2.	Elinkeinojen nykytila	3
3.	Megatrendit	4
4.	Kilpailukykytekijät	6
4.1.	Maankäyttö ja toimintaympäristö	7
4.2.	Osaaminen (TKI) ja yhteistyö	12
4.3.	Kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky	18
4.4.	Markkinointi, myynti ja imago	23
5.	Elinkeinotoiminnan kehityksen mittari	27
6.	Elinkeino-ohjelman hyväksyminen, toimeenpano ja toteutuksen seuranta	27
Liite:	Elinkeinotoiminnan kehittyminen Rovaniemellä ja vertailukaupungeissa	

1.

TAUSTA

Rovaniemen kaupunkistrategian alaisten toimenpideohjelmien elinkeino-ohjelman ja matkailun kehittämisohjelman voimassaoloaika päättyy vuoden 2016 lopussa. Rovaniemen kaupungin elinkeinojaosto päätti 2.3.2016 pidetyssä kokouksessa uudistaa ohjelmat ja tässä yhteydessä yhdistää ohjelmat. Rovaniemen kaupungilla on lisäksi kansainvälistymisohjelma vuosille 2015–2020, minkä painopisteet ja tavoitteet huomioidaan elinkeino-ohjelman laadinnan yhteydessä.

Rovaniemen kaupunkistrategiaa tarkennetaan talousarvion laadinnan yhteydessä. Kaupungin tulevaisuuden strategiaan tulee vaikuttamaan voimakkaasti käynnistymässä oleva sote- ja maakuntauudistus. Maakuntauudistus tulee vaikuttamaan myös elinkeinojen kehittämiseen. Hallituksen huhtikuussa 2016 antamien linjausten mukaan maakunnat vastaavat alueellisista kehittämistehtävistä ja elinkeinojen edistämisen tehtävistä. Kunnat vastaavat paikallisesta elinkeinopolitiikasta, maankäytöstä, rakentamisesta ja kaupunkisuunnittelusta. Lisäksi kuntien vastuulla on työllisyyden hoito.

Elinkeino-ohjelman uudistamista on ohjannut elinkeinojaosto. Uudistamistyön aikana järjestettiin eri toimialojen yritysryhmille syvähaastattelut, joihin osallistui n. 20 yrityksen edustajaa. Yrityksille ja Rovaniemen kaupunkikonsernin edustajille järjestettiin lisäksi työpajat. Yrityshaastattelut ja yritysten työpaja toteutettiin ulkopuolisen asiantuntijan, DHS Oy Audit Partnersin toimesta.

Yrityshaastattelujen ja työpajojen perusteella voidaan todeta, että mitään suuria muutoksia ei nykyiseen elinkeino-ohjelmaan ole tarvetta tehdä. Nykyinen jaottelu kilpailukytekijöihin on perusteltu. Saadun palautteen perusteella voidaan todeta, että elinkeino-ohjelman toteutus on onnistunut hyvin kaavoituksen ja maankäytön osalta sekä markkinoinnin, myynnin ja imagon kehittämisen osalta. Osaamisen ja yhteistyön osalta on onnistuttu tyydyttävästi. Kaupunkikonsernin yhteistyö yritysten kanssa koetaan kokonaisuudessaan onnistuneeksi. Kehittämistarvetta nähdään matkailualan hyvän yhteistyön laajentamisessa muillekin toimialoille. Heikoiten Rovaniemen kaupunki on onnistunut yhteistyömuotojen luomisessa alueen oppilaitosten ja yritysten välille. Kasvu ja kansainvälistyminen ovat olleet onnistunutta matkailun toimialalla, mutta muut toimialat ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Oppilaitosten vahva kansainvälinen toiminta ei ole

konkretisoitunut yhteistyöksi osaamisen vahvistamisessa ja kehitystoiminnassa.

2. ELINKEINOJEN NYKYTILA

Rovaniemen kaupungin elinkeinojen nykytilaa on verrattu yli 50 000 asukkaan ja alle 100 000 asukkaan maakuntakeskuskaupunkeihin käytettävissä olevan tilastoaineiston perusteella. Rovaniemi on onnistunut keskimääräistä paremmin työpaikkojen ja työllisten määrän kasvussa. Myös yritysten toimipaikkoja on syntynyt Rovaniemelle keskimääräistä enemmän. Kansainvälisessä matkailussa Rovaniemi on huomattavasti vetovoimaisempi kohde verrattuna vastaavan kokosiin maakuntakeskuksiin. Lisäksi väestön kasvu on ollut keskimääräistä nopeampaa.

Rovaniemen kehitys on ollut keskimääräistä huonompaa työllisyyden kehittymisessä. Rovaniemen työllisyysaste on alhaisempi ja työttömyysaste on korkeampi. BKT arvo asukasta kohti on alhaisempi ja yksityisen sektorin työpaikkojen määrä on myös alhaisempi. Tutkimus- ja kehitystoiminnan menot ovat alhaisemmat etenkin yksityisen sektorin puolella.

Rovaniemen ja vertailukaupunkien tunnusluvut ovat liitteenä.

Tilastokeskuksen suhdannepalvelujen tilastojen perusteella Rovaniemen yritysten liikevaihto kasvoi yli 3 prosenttia vuonna 2015. Liikevaihto kasvoi kaikilla seurattavilla toimialoilla; teollisuudessa, rakentamisessa, kaupanalalla ja matkailussa. Henkilöstömäärä laski vuonna 2015 hieman.¹ Suomen yrittäjien laatiman kevään 2016 Pk-yritysbarometrin mukaan Lapin yritysten suhdannenäkymät ovat rakennus- ja kaupanalalla heikentyneet verrattuna syksyn 2015 tuloksiin. Rakentaminen on kuitenkin Rovaniemellä vilkasta ja näkymät ovat myönteiset. Teollisuuden ja palvelujen toimialoilla odotetaan suhdanteiden paranevan.

Rovaniemeläisten yritysten tavaravienti on kasvanut voimakkaasti viime vuosien aikana toisin kuin Suomessa yleisesti. Vuonna 2015 Rovaniemen kaikkien toimialojen yhteenlaskettu vienti kasvoi yhteensä 9,3 prosenttia edellisvuodesta. Rovaniemeläisten

---

¹ Lapin suhdannekatsaus 2016, Lapin liitto

teollisuusyritysten tuottama viennin arvo on noin 336 milj. euroa vuonna 2015.

Kansainvälisen matkailun rakenne on muuttunut venäläisten matkailijoiden määrän romahduksen myötä. Venäläisten yöpymisten määrän vähennyistä on paikannut kansainvälisten yöpymisten kasvu Aasiasta ja Euroopan unionin alueelta. Talvisesonkina 2015–2016 kasvu oli yli 7 prosenttia. Kesämatkailu ei edelleenkään kehity toivotulla tavalla.

Kokonaisuutena Rovaniemen elinkeinoelämän tilanne on suhteellisen hyvä. Rovaniemen kaupunki kasvaa ja kehittyy koko Suomea edelleen vaivaavasta heikosta taloudellisesta kehityksestä huolimatta. Elinkeinoelämä kokonaisuutena on säästynyt suurilta takaiskuilta. Myös rakentaminen on kaupungissa jatkunut vilkkaana. Kaikesta positiivisesta kehityksestä huolimatta on työttömyys kuitenkin kasvanut.

3. MEGATRENDIT

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA julkaisee vuosittain katsauksen globaaleihin muutosvirtauksiin. Vuoden 2016 julkaisu keskittyi kolmeen suureen muutosvoimaan; teknologioiden kehitykseen, globaaliin keskinäisriippuvuuteen ja maailman kestävyyskriisiin.²

---

² Megatrendit 2016, Tulevaisuus tapahtuu nyt, Elina Kiiski kataja, Sitra 2016

Megatrendit | Sitra 2014/2015

Kaikki Sitra listaamat megatrendit koskevat luonnollisesti Lappia ja Rovaniemeä. Trendilistalla erityisesti seuraavat megatrendit vaikuttavat Rovaniemen elinkeinoelämän kehitykseen.

- Globalisaatio on edennyt vaiheeseen, jossa koko ihmiskunta muodostaa toisistaan riippuvaisen yhteisön. Kauppa, investoinnit ja finanssijärjestelmät kytkevät eri talousalueet toisiinsa samalla kun ihmisten, tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuminen lisääntyy.
- Avoimen datan avulla voidaan tukea oppimista, päätöksenteon prosesseja ja muiden resurssien älykästä käyttöä. Digitaalinen tiedon jakaminen mahdollistaa datan kehittämisen ja hyödyntämisen. Mitä enemmän dataa avataan maksutta, sitä enemmän mahdollisuuksia sen hyödyntämiseksi voi olla yhteisöille, yrityksille ja koko yhteiskunnalle.
- Teknologioiden kiihtyvä kehittyminen muuttaa kaikkia elämän alueita. Digitaalisuus, keinoälyn kehitys, robotisaatio, sähköiset joukkoalustat, ict-infrastruktuurit, energiateknologia jne.. muuttavat eri toimialojen toimintatapoja ja työelämää.
- Haasteena ikääntyvässä yhteiskunnassa on se, miten ihmisten pidentyvää terveyttä, toiminta- ja suorituskykyä sekä vahvaa osaamisen potentiaalia pidetään yllä. Hyvinvoinnin merkitys

nousee kaikissa ikäryhmissä ja se tulee merkittävä tavoite myös yhteiskuntatasolla.

- Sensorit, mittausräitteet ja genomitieto tekevät tuloaan terveyteen lähes samalla varmuudella kuin kännykät aikoinaan viestintään. Terveydenhuollossa tulisikin kuumeisesti pohtia, mitä ihmiset itse keräämillään terveys- ja hyvinvointitiedollaan tekevät ja miten se ohjaa heidän käyttäytymistään.
- Ilmastonmuutos, luonnonvarojen ylikäyttö ja päästöt saavat aikaan kestävyyskriisin, jonka ratkaisemiseksi on löydettävä uusia keinoja hiilineutraalin liiketoiminnan, cleantechin ja kiertotalouden kautta.

Lapille erityisen merkittävä megatrendi on arktisten alueiden taloudellisen ja poliittisen merkityksen kasvu. Käynnissä oleva muutos vahvistaa Suomen painoarvoa sekä globaalisti että kansallisesti. Erityisesti kaksi maailmanluokan tekijää tulee vaikuttamaan Suomen tulevaisuuteen. Suuret kaasua- ja öljyesiintymät sekä kaivostoiminta arktisilla ja pohjoisilla alueilla luovat mittavia mahdollisuuksia koko Suomen elinkeinoelämälle. Toiseksi Jäämeren sulaminen avaa mahdollisesti uusia logistisia reittejä. Toteutuessaan nämä reitit mahdollistavat maailmanlaajuisten kuljetusreittien synnyn, joka voi saada aikaan suuren muutoksen globaalissa logistiikassa kohti pohjoista.

Rovaniemen mahdollisuudet ovat kiinteä osa laajempaa Barentsin kokonaisuutta. Rajanaapurit Ruotsi, Norja ja Venäjä ovat perinteisesti olleet luontevia yhteistyökumppaneita. Arktisen alueen taloudellisen merkityksen kasvu on saanut aikaan sen, että myös yritysyhteistyö on eri aloilla laajentunut.

4. KILPAILUKYKYTEKIJÄT

Päivitetävän elinkeino-ohjelman tavoitteena on vastata kysymykseen siitä, miten Rovaniemen kaupunki voi omassa toiminnassaan edistää ja tukea yritystoiminnan edellytyksiä alueen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi.

Elinkeino-ohjelmassa on tunnistettu viisi kilpailukykytekijää:

1. Maankäyttö ja toimintaympäristö

2. Osaaminen (TKI) ja yhteistyö
3. Kasvu ja kansainvälistyminen
4. Markkinointi, myynti ja Rovaniemen imago

4.1. Maankäyttö ja toimintaympäristö

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemi on Lapin kasvukeskus, jossa asukkaiden, yritysten ja työpaikkojen kasvu on ollut viimeisten kuuden vuoden aikana merkittävää. Lapin ja Rovaniemen sijainti Barentsin alueen keskiössä Venäjän, Norjan ja Ruotsin rajanaapurina antaa alueelle merkittävän kilpailuedun. Arktisen alueen maailmanlaajuinen kasvu luo Rovaniemen alueelle entistä suuremman kysyntäpotentiaalin.

Matkailun näkökulmasta Rovaniemi muodostaa mielenkiintoisen kokonaisuuden, missä yhdistyvät kaupunkitason palvelut ja kulttuuri, Lapin luonto sekä puhdas ja raikas ilmasto.

Osaaminen

Rovaniemi ja Lappi ovat erityisasemassa arktisen alueen kuljetuksissa ja logistiikassa. Rovaniemen yrityksillä on runsaasti logistiikan ja erilaisten kuljetusten osaamista. Samoin Rovaniemellä on teollisten yritysten palvelutoiminnan sekä rakentamisen osaamista. Rovaniemen sijainti ja osaaminen antavat Rovaniemelle hyvän mahdollisuuden toimia tulevaisuudessa teollisuuden palveluiden ja kuljetusten keskuksena erityisesti Kuolan niemimaan ja Pohjois-Norjan suuntaan.

Liiketoimintapotentiaali

Rovaniemellä olevilla ja Rovaniemelle sijoittuvilla yrityksillä on hyvät edellytykset toimia palveluiden ja tuotteiden tarjoajina kansainvälisessä kilpailussa erityisosaamisena arktinen olosuhdeosaaminen. Tämä koskee erityisesti alueen teollisuusyrityksiä, logistiikka-alan yrityksiä sekä kaupan, matkailualan sekä liikunta-alan yrityksiä.

Rovaniemen kaupunki on varautunut yritysten tarpeisiin laatimalla Rovaniemen maankäytön ja asumisen toteuttamisohjelman 2013–2016 (MAATO), joka ohjaa kaupungin maankäytön toteuttamista. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjelman 27.1.2014. Ohjelmassa on yhdistetty asuntopolitiikan ohjelma, kaavoitusohjelma ja yhdyskuntatekninen työohjelma uusien alueiden osalta. Maankäytön ja asumisen toteuttamisohjelmassa osoitetaan asuntotuotantotavoitteiden ja elinkeinojen tarvitsema tonttivaranto ja tonttien luovutusaikataulu.

Elinkeinojen kehittymiselle on olennaisen tärkeätä, että kaupungissa on riittävä tonttivaranto, yksiselitteiset periaatteet kaavoitukselle ja tonttien luovutukselle sekä selkeä toimintatapa ja toimintavaltuuksien määrittely neuvoteltaessa yrittäjien kanssa. Kaupungin tavoitteena on kaavoituksella varmistaa kahden vuoden kaavavaranto. Vuosittain kaavoitetuilla alueilla tulee olla alla olevan listauksen mukaisesti jaettavissa olevia tontteja, jotta tonttitarjonta voidaan turvata.

Rovaniemen kaupungin tavoite	Kaavavaranto	
Jaettavat tontit/rakennuspaikat	(2v kaavavaranto)	(vuosittain)
jaettavien määrä)		

Teollisuustontit teollisuustonttia	72 teollisuustonttia	36
---------------------------------------	----------------------	----

Liiketontit liiketonttia	10 liiketonttia	5
-----------------------------	-----------------	---

Matkailulle varatut tontit ajantasaiset asemakaavat	Matkailulle laaditaan kysynnän mukaan	
--	---------------------------------------	--

Tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Tavoitteena on, että Rovaniemen kaupunkiseutu tarjoaa toimintaympäristön, jossa yrityksille ja osaajille on kehittymistä tukevat liiketoimintamahdollisuudet, laajat verkostot, hyvät palvelut sekä laadukas ja inspiroiva elinympäristö.

Ympäristön puhtauteen panostetaan edelleen ja se nostetaan yhdeksi merkittäväksi markkinointiargumentiksi. Kaupunkikuvaa kehitetään erityisesti niillä aluilla, joissa sekä kaupunkilaiset että matkailijat liikkuvat.

Maankäytön ja kaavoituksen suunnittelussa pyritään avoimeen ja osallistuvaan keskusteluun alueen eri toimijoiden kanssa. Valmistelussa otetaan elinkeinoelämän näkemykset ja tarpeet huomioon. Yrittäjät pääsevät aktiivisesti mukaan suunnitteluprosessiin.

Yritysten tonttitarpeet ennakoidaan mahdollisimman hyvin ja sijainnin lisäksi kiinnitetään huomiota rakentamisen kokonaiskustannuksiin kilpailukyvn ja yritysten rakentamisinvestointien ylläpitämiseksi. Kaupungissa on riittävä tonttivaranto ja tonttien markkinointi on tehokasta.

Keskeiset elinkeinoalueet otetaan käyttöön ja saadaan kasvuun. Nämä alueet ovat Eteläkeskus, Lampelan alueen, Napapiirin ja lentokentän alue sekä Ounasvaara ja Lapin urheiluopiston alue sekä kaupungin ydinkeskusta, Saarenkolmion ja Valionrannan alueet. Kaupungin tulee priorisoida maanhankintaa elinkeinollisesti merkittävien alueiden osalta.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/sisältö	Pöytätoimeentajat
<p>1. Kehittämisselvitysten tekeminen elinkeinollisista ydinalueista yritysten tarpeiden pohjella</p> <p>Rovaniemen kaupunki järjestää Rovaniemien Kehitys Oy:n</p>	<p>Rovaniemen kaupunki Rovaniemen Kehitys Oy</p>

<p>kanssa työpajoja, joita käydään läpi yritysten maankäyttöön liittyviä tarpeita.</p> <p>Kehittämisselvityksiä tehdään elinkeinollisten tarpeiden pohjalta</p>	
<p>2. Tonttien markkinoinnin, käytön ja luovutuksen tehostaminen</p> <p>Tehostetaan edelleen tonttien luovutusprosessia kaupunkikonsernin sisäisillä toimenpiteillä.</p> <p>Rakentamattomien tonttien käyttöönottoa tehostetaan.</p> <p>Vastuu liike- ja teollisuustonttien markkinoinnista on Rovaniemen Kehitys Oy:llä yhteistyössä maankäytön vastuualueen kanssa.</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy</p> <p>Rovaniemen kaupunki/tekniset palvelut</p>
<p>3. Laaditaan pitkäjaksoinen investointiohjelma kaupunkikuvan kehittämiseksi ja jokirantojen elävöittämiseksi</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Tekniset palvelut</p>
<p>4. Laaditaan infrastruktuurin ml. tietoliikenneverkkojen rakentamiseen, ylläpitoon ja kunnostukseen pitkäjaksoinen investointiohjelma</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>NeVe</p>

<p>5. Liikenneyhteyksien kehittäminen sekä yritystoimintaa tukevan toimivan ja viihtyisän toimintaympäristön rakentaminen</p> <p>Liikenneyhteyksiä kehitetään sekä viihtyisää elin- ja toimintaympäristöä toteutetaan ottaen huomioon asukkaiden ja yritysten tarpeet vuosittaisten määrärahojen puitteissa.</p> <p>Kehitetään yhteistyössä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa luontoon pohjautuvia reitistöjä ja virkistysalueita.</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Tekniset palvelut, kaavoitus ja yhdyskuntatekniikka</p>
<p>6. Edunvalvonta ylemmän asteen kaavoituksessa esim. maakuntakaavassa</p> <p>Myös ylemmän asteen kaavoituksessa on huomioitava elinkeinojen kehittymismahdollisuudet</p>	<p>Rovaniemen kaupunki, strateginen kaavoitus</p>
<p>7. Rovaniemen kansainvälisen logistisen aseman hyödyntäminen</p> <p>Rovaniemi osallistuu yhteistyössä Lapin ja Suomen muiden toimijoiden kanssa Jäämeren käytävän ja ratayhteyden kehittämiseen.</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy</p>

<p>8. Edistetään kiertotalouteen liittyvien uusien teknologioiden käyttöönottoa</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Strateginen kaavoitus</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy</p> <p>NeVe Oy</p> <p>Residuum Oy</p> <p>Korkeakoulukonserni</p>
<p>9. Yritysvaikutusten käyttöönotto</p> <p>Yritysvaikutusten arviointia kehitetään edelleen ja otetaan käyttöön merkittävässä elinkeinoelämään liittyvien investointien ja maankäytön päätöksissä.</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p>

4.2 Osaaminen (TKI) ja yhteistyö

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemen alueella yritysten määrä kasvaa tasaisesti ja yhä useampi yritys suuntautuu toiminnassaan kansainvälisille markkinoille. Tästä syystä koulutustarpeiden määrä kasvaa ja monipuolistuu. Rovaniemen alueen yritykset ovat kooltaan pääsääntöisesti pieniä tai mikroyrityksiä. Tämä aiheuttaa tarpeen yritysten väliselle tehokkaalle yhteistyölle. Myös oppilaitosten ja kehittämisorganisaatioiden yhteistyö yritysten kanssa tulee entistä tärkeämmäksi.

Osaaminen

Rovaniemen on koulutuksen keskus Lapissa (Lapin yliopisto, Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin ammattiopisto), jonka kautta alueella on kattava ja monipuolinen koulutustarjonta. Kolmitasoinen oppilaitospohja tarjoaa yrityksille monipuolisesti osaavia työntekijöitä. Oppilaitokset tarjoavat hyvän osaamispohjan yrittäjyydelle.

Rovaniemellä sijaitsee merkittävä määrä sektoritutkimuslaitoksia, joiden osaaminen on elinkeinoelämän käytettävissä. Lapin yliopiston Arktinen keskus toteuttaa monimuotoista arktista tutkimusta, jonka kysyntä tulee tulevaisuudessa kasvamaan. Alueen yrityksillä on runsaasti osaamista erityisesti pohjoisilla alueilla toimimisesta sekä siihen liittyvistä tuotteista ja palveluista.

Liiketoimintapotentiaali

Rovaniemen yrityksissä on runsaasti arktista osaamista, jota ei ole vielä kaikin osin kaupallistettu. Koska tätä osaamista ei ole riittävästi kaupallistettu, sen tunnettuutta tulee edelleen parantaa. On tärkeää, että arktinen osaaminen tunnustetaan ja se kaupallistetaan näkyvästi arktisiksi tuotteiksi ja palveluiksi.

Rovaniemen koulutus- ja tutkimuspalvelut ovat monipuolisia ja kansainvälisesti vetovoimaisia. Samoin koulutus- ja tutkimusorganisaatiot ovat mukana monissa kansainvälisissä verkostoissa, joista voidaan mainita vuonna 2001 perustettu Arktinen yliopisto -verkosto, joka kokoaa yhteen yli 130 toimijaa arktisilta alueilta. Lapin yliopistossa on Arktisen yliopiston kansainvälinen sihteeristö. Lapin ammattikorkeakoulun eri yksiköissä on runsaasti arktista osaamista. Rovaniemen oppilaitokset tekevät jo nyt tiiviisti yhteistyötä yritysten kanssa. Jatkossa oppilaitosten palvelut tulee tuotteistaa entistä paremmin jotta yritysten on helpompi käyttää oppilaitosten tuottamia palveluja oman liiketoimintansa kehittämiseen.

Rovaniemellä tai koko Lappi -tasolla ei ole innovaatiojärjestelmää, joka kokoaisi yhteen eri toimijoiden ideat, yritykset, oppi- ja tutkimuslaitokset sekä elinkeinojen kehittämisorganisaatiot. Tämän tyyppinen toiminta on syytä toteuttaa kevyellä organisaatorakenteella, mikä pohjautuu verkostomaiseen toimintatapaan. Lapin korkeakoulujen innovaatio-ohjelma toimii elinkeinojen kehittämisen tehokkaana työkaluna.

Arktisuus luo uuden mahdollisuuden aluetalouden ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Asian tärkeys on tullut selkeästi esille elinkeino-ohjelman laadinnan aikana.

Tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Tavoitteena on, että Rovaniemen monipuolisten koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden osaaminen ja kontaktit saatetaan entistä paremmin alueen elinkeinotoiminnan käyttöön.

Yhteistyötä tehdään alueen eri toimijoiden (julkinen sektori, oppilaitokset, tutkimuslaitokset, kehittäjäorganisaatiot, yritykset) kesken säännöllisesti. Uusia yhteistyömuotoja kehitetään yritysten ja oppilaitosten yhteistyön tehostamiseksi. Osaamistarpeiden muutoksiin vastataan yhteistyön kautta. Oppilaitoksia kannustetaan tuotteistamaan omia palvelujaan helposti ostettaviksi kokonaisuuksiksi.

Rovaniemellä panostetaan arktiseen osaamiseen ja kaupunki tunnetaan sen kautta kansallisesti ja kansainvälisesti yhtenä arktisen alueen osaamisen keskuksena.

Luodaan nuorille ja alkaville yrityksille kasvun paikkoja yhteistyössä toimivien yritysten kanssa. Luodaan uusia toimintamalleja kaupungin ja oppilaitosten välille niin, että valmistumassa olevat opiskelijat osallistuvat yhteisiin kehittämishankkeisiin, jolloin rekrytointi valmistumisen jälkeen olisi sujuvampaa.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/sisältö	Päätoteuttajat
<p>1. Luodaan toimintamalli eri toimijoiden yhteistyön ja vuoropuhelun parantamiseksi</p> <p>Rovaniemen kaupunginjohtaja kutsuu koolle yhteistyöryhmän, johon kuuluvat oppilaitosten rehtorit sekä Lapin Kauppakamarin toimitusjohtaja ja Rovaniemen Yrittäjät ry:n pj. Yhteistyöryhmä kokoontuu neljännesvuosittain.</p> <p>Kaupunginjohtajan aamukahvitilaisuuksia jatketaan.</p> <p>Järjestetään vuosittain kaksi elinkeinoseminaaria vaihtuvine</p>	<p>Rovaniemen kaupunki; päätöksentekijät ja virkamiehet</p> <p>Oppilaitokset</p> <p>Yrittäjäjärjestöt</p> <p>Yrittäjät</p>

<p>teemoin.</p> <p>Kaupunki pyrkii omalta osalta vaikuttamaan alueen koulutustarjonnan kehittymiseen niin, että se mahdollistaa osaavan työvoiman saannin yrityksille.</p>	
<p>2. Rovaniemen kaupunki tukee osaltaan osaamisen vahvistamista ja erityisesti arktisuuden hyödyntämistä yritystoiminnassa</p> <p>Tehostetaan arktisuuteen liittyvän kansainvälisen osaamisen, tutkimuksen ja yritystoiminnan yhteistyötä Rovaniemi Arctic Spirit – hankkeesta saadun kokemuksen myötä.</p> <p>Toteutetaan Arctic Design Week – tapahtuma vuosina 2017–2018 yhteistyössä oppilaitosten ja yritysten kanssa.</p> <p>Tuetaan arktisuuteen liittyvän tutkimustiedon tuotteistamista yritysten tuotteiksi ja palveluiksi mm. Rovaniemi Arctic Spirit – hankkeen avulla.</p> <p>Tuetaan EU:n arktisen informaatiokeskuksen sijoittumista Rovaniemelle</p> <p>Kehitetään julkisten palveluiden ja oppilaitosten yhteistyötä innovaatioiden aikaansaamiseksi käyttämällä hyväksi Tekes-rahoitusta</p>	<p>Oppilaitokset</p> <p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Arktinen keskus</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy</p>

<p>esimerkiksi tietohallinnon, sosiaali- ja terveysalan sekä luonnonvaratutkimuksen aloilla.</p>	
<p>3. Rovaniemen kaupunki tukee osaltaan Rovaniemen oppilaitoskeskittymän kampusalueen muodostumista alueen osaamiskeskittymänä</p> <p>Vahvistetaan edellytyksiä muodostaa Rovaniemen kaupungin sekä Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun yhteyteen Rovaniemen arktinen tiede-, taide- ja yrityspuisto valmistuneen esiselvityksen pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan edelleen Lapin ammattikorkeakoulun koordinoimaa kylmän ja talven osaamiskeskittymää.</p> <p>Vahvistetaan Ounasvaaran hyvinvointi-, liikunta-, valmennus- ja urheilukeskusta tavoitteena kansainvälinen osaamiskeskus, Olympic Training Center</p> <p>Vahvistetaan Rovaniemen matkailullista asemaa erityisesti joulun liittyvässä kansainvälisessä tuotteistamisessa. Pyritään hyödyntämään Matkailun koulutus- ja tutkimusinstituutin osaamispohjaa.</p>	<p>Lapin yliopisto</p> <p>Lapin ammattikorkeakoulu</p> <p>Lapin ammattiopisto</p> <p>tutkimuslaitokset</p> <p>Matkailun koulutus- ja tutkimusinstituutti</p> <p>Lapin urheiluopisto</p> <p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Rovaniemen Kehitys oy</p> <p>Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>

<p>4. Vahvistetaan edellytyksiä nuorten yritystoiminnan kehittymiselle, yhteistyölle muiden yritysten ja oppilaitosten kanssa</p> <p>Luodaan ja markkinoidaan paikkoja, joissa start-up yritykset ja opiskelijat kehittävät demotuotteita ja palveluja yritysten kanssa ja niiden toimeksiannosta.</p> <p>Starttipaja- toimintamallia ja RoiHub-toimintaa jatketaan. Luodaan edellytyksiä jalostaa ideoita ja synnyttää rahoituskelpoisia yrityksiä. Sparrataan ja valmennetaan potentiaalisia kasvuyrityksiä.</p> <p>Kehitetään toimintamalli, jossa alueen oppilaitoksissa opiskelevat ulkomaiset opiskelijat yhdessä pk-yritysten kanssa edistävät oman maansa markkinatuntemusta.</p> <p>Kehitetään yritysten osaamista verkostoitua kansainvälisesti toteuttamalla konkreettisia pilottihankkeita.</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy</p> <p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>yritykset</p> <p>oppilaitokset</p>
<p>5. Innovaatio-setelin markkinointi yrityksille</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy</p>

<p>6. Tuetaan yritysten välistä yhteistyötä</p> <p>Likiliike, oukkutiimi, napsutiimi, keskikaupungin kehittämistiimi</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy</p>
---	------------------------------

4.3. Kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemeläisten yritysten kasvu perustuu yhä enemmän kansainvälisiltä markkinoilta tulevaan kasvuun. Kansainvälistä kasvua tukee Rovaniemen edulliseen logistinen sijainti, alueen infrastruktuuri ja saavutettavuus, alueen osaamis pohja sekä yritysten tuotteiden ja palvelujen laatu.

Hankintalain uudistuksen voimaantulon jälkeen Rovaniemen kaupunki voi omassa toiminnassaan ottaa paremmin huomioon pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin.

Osaaminen

Rovaniemellä on yrityksiä, jotka toimivat menestyksellisesti kansainvälisillä markkinoilla ja jotka ovat asettaneet selkeästi tavoitteekseen kasvun. Matkailualan yritykset ovat toimineet jo pitkään kansainvälisillä markkinoilla ja yli puolet Rovaniemen yöpymisvuorokausista tulee ulkomailta. Matkailuyritykset ovat kehittäneet kansainvälisen tason innovaatioita, joista joulun ja joulupukkiin liittyvät elämystuotteet ovat saavuttaneet merkittävää kansainvälistä näkyvyyttä.

Alueella on paljon eri alojen toimijoita, joilla monipuolista osaamista kuten luovat alat, liikunta-ala, luonnontuotteet, pienimuotoiset elintarviketuotteet ja käsityötuotteet, mutta näillä yrityksillä ei useinkaan ole kanavia ja resursseja tuotteidensa viemiseen kansainvälisille markkinoille.

Kasvuun ja kansainvälisyyteen liittyvät onnistumiset matkailualalla tulee tunnistaa ja siirtää toimivia käytänteitä mahdollisuuksien mukaan myös muille toimialoille.

Liiketoimintapotentiaali

Rovaniemen monipuolinen elinkeinorakenne antaa useilla aloilla hyvän liiketoimintapotentiaalin erilaisille yrityksille. Kasvumahdollisuuksia ja liiketoimintapotentiaalia on matkailussa, kuljetusalalla, teollisuuspalveluissa, kaupan alalla, luovilla aloilla, liikunta-alalla, hyvinvointialalla, puutuotteissa, porotuotteissa ja teollisuudessa. Kaivostoiminta voi kehittyessään lisätä alueen yritysten kasvumahdollisuuksia nopeallakin aikataululla. Matkailussa sesonkivaihtelut ovat kasvaneet edelleen ja talvisesongin ulkopuolisen matkailun kehittäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Liiketoimintapotentiaalin saaminen tehokkaaseen käyttöön vaatii yritysten välistä toimivaa yhteistyötä. Yhteistyökumppanit löytyvät nykyään yhä useammin oman alueen ulkopuolelta sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Rovaniemen kaupungin laaja maaseutualue antaa hyvät lähtökohdat maaseutuyritysten toiminnalle.

Tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Tavoitteena on, että Rovaniemen alueen yritykset kasvavat ja pääsevät tehokkaasti kansainvälisille markkinoille, mitä edesautetaan toimivien jakelukanavien kehittämisessä eri toimialojen yrityksille.

Rovaniemen kaupunki tukee omalla toiminnallaan yritysten kasvua ja pääsyä kansainvälisille markkinoille mm. tarjoamalla arvovaltapalveluja yritysten käyttöön niillä markkina-alueilla, missä niitä tarvitaan. Rovaniemen kaupungin kansalliset ja kansainväliset kontaktit ja verkostot tarjotaan hyödynnettäviksi eri toimialojen yrityksille. Kansainvälistymistä vahvistetaan edelleen luomalla uusia kontakteja sekä yhdistetään entistä paremmin yritysten, oppilaitosten sekä kaupunkikonsernin kansainvälinen osaaminen ja kontaktit.

Kaupungin hankinnoissa otetaan korostetusti huomioon alueella toimivien yritysten osaaminen ja tarjonta. Uusi hankintalaki mahdollistaa tietyin edellytyksin tarjousten pilkkomisen, mikä antaa mahdollisuuden pienemmillekin yrityksille osallistua tarjouskilpailuun.

Alueen yritykset tietävät EU-rahoitusmahdollisuuksista ja hyödyntävät niitä nykyistä tehokkaammin ja aktiivisemmin.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/sisältö	Päätoteuttajat
<p>1. Alueen yritysten, aloittavien yritysten ja alueelle siirtyvien yritysten neuvonta ja kehittämisedellytysten turvaaminen</p> <p>Yritysneuvonnassa siirrytään entistä enemmän proaktiiviseen yritysneuvontaan, jossa yrityksiin otetaan aktiivisesti yhteyttä ja neuvotellaan yrityksen kehittämisasioista aikaisempaa enemmän yrityksen luona.</p> <p>Valmistellaan ratkaisumalli kuntakokeiluhankkeen puitteissa yrityspalvelujen tuottamisesta maakuntauudistuksen jälkeiselle ajalle.</p> <p>Kasvuyrityksille kehitetään oma toimintamalli yhdessä muiden julkisten toimijoiden ja oppilaitosten kanssa. Toteutetaan Lapin kasvupolku osana valtakunnallista KasvuOpen – ohjelmaa.</p> <p>Vahvistetaan maaseutualueiden yritystoimintaa.</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy</p> <p>Lapin ely-keskus</p> <p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Oppilaitokset</p>

<p>2. Uusien kasvuyritysten ja investointien saaminen alueelle</p> <p>Toteutetaan systemaattista pitkän ajan investointimarkkinointia, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.</p> <p>Jatketaan Invest in Lapland toimintaa hankkeen loppuun asti ja suunnitellaan hankkeen jälkeinen toiminta. Pääyhteistyökumppaneina Invest in Finland ja Finpro. Toimintaperiaatteena on lähestyä suoraan potentiaalisia kansainvälisiä yrityksiä ja investoijia.</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Rovaniemen Kehitys</p>
<p>3. Edunvalvonta logististen yhteyksien ylläpitämiseksi ja saavutettavuuden parantamiseksi</p> <p>Markkinointiyhteistyö lentoyhtiöiden kanssa, yhteistyö VR:n kanssa.</p> <p>Rovaniemi markkinoi yhteistyössä yritysten ja Lapin kauppakamarin sekä muiden toimijoiden kanssa Rovaniemen Barentsin alueen teollisuuden palvelujen, kuljetusten ja matkailuyritystoiminnan keskuksena.</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Rovaniemen Kehitys</p> <p>Lapin kauppakamari</p> <p>Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>

<p>4. Teollisuusyrittöstoiminnan, matkailun, liikunta-alan, luonnontuotealan, luovan alan sekä pientuotealan yrittöstoiminnan kehittäminen</p> <p>Tehostetaan yrittöstoimintaan liittyvää kehittämistyötä toteuttamalla kehittämishankkeita, järjestämällä yrityksille myynti-, neuvottelu- ja opintomatkoja, toteuttamalla pilottihankkeita ja edesauttamalla yritysten markkinointia.</p> <p>Toimenpiteessä otetaan huomioon myös opiskelijalähtöiset yritykset niiden toiminnan alkuvaiheessa.</p> <p>Käytetään tehokkaasti hyväksi kehittämistyössä Euroopan unionin eri ohjelmien rahoitusmahdollisuuksia toteuttamalla kehittämis- ja investointihankkeita.</p> <p>Hyödynnetään luovan alan yrittäjien ja Rovaniemen kulttuuriosaamista entistä enemmän yrittöstoiminnan kehittämisessä.</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oppilaitokset</p>
<p>5. Luodaan edellytyksiä yritysten kansainvälistymiselle</p> <p>Rovaniemen kaupunkikonserni ja alueen yritykset ovat aktiivisesti mukana Suomen kansainvälisissä verkostoissa esim. Team Finland-verkosto ja World Winter Cities Association</p>	<p>Rovaniemen kaupunki Rovaniemen Kehitys Team Finland-verkosto Lapin kauppakamari</p>

<p>for Mayors-verkosto.</p> <p>Jatketaan Rovaniemen Aasiaan kohdistuvia toimia strategisten partnerikaupunkien kanssa.</p> <p>Kehitetään Rovaniemen alueen toimijoiden yhteistyötä kansainvälisessä viestinnässä ja markkinoinnissa.</p> <p>Kehitetään edelleen arktisuuden pohjautuvia yritystapahtumia kuten Arctic Business Forum ja Arctic Design Week kansainvälisiä toimijoita ja yrityksiä houkutteleviksi tapahtumiksi.</p>	<p>Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi oy</p>
---	---

4.4 Markkinointi, myynti ja imago

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemen imago on erityisesti matkailukohteena sekä kansallisesti että kansainvälisesti hyvä. Alueen näkyvä matkailullinen imago luo edellytyksiä myös alueen muulle yritystoiminnalle niiden markkinoinnissa ja myynnissä. Rovaniemen joulu ja joulupukki ovat maailmalla tekijöitä, joita voidaan tulevaisuudessa entistä enemmän hyödyntää muussakin yritystoiminnassa kuin matkailussa. Toinen markkinoinnillisesti merkittävä kysyntätekijä tulee olemaan arktisuus, johon liittyvien tekojen kautta Rovaniemi voi saada merkittävän aseman myös kansainvälisesti. Rovaniemen nostaminen markkinointiviestinnässä arktisen alueen johtavaksi kaupungiksi edesauttaa tavoiteltaessa sijoittajia, yrityksiä ja osaajia. Alueen monipuolinen elinkeinorakenne ja eri alojen yritysten yhteistyö markkinoinnissa saa aikaan synergiaetuja.

Rovaniemen kaupunki on rekisteröinyt kaksi tavaramerkkiä käyttöönsä: The Official Hometown of Santa Claus® ja Arctic Design Capital®

Osaaminen

Alueen eri toimijoilla kuten yrityksillä, oppilaitoksilla ja julkisilla organisaatioilla, on runsaasti kansallisia ja kansainvälisiä kontakteja sekä verkostoja ja sitä kautta osaamista kansainvälisestä markkinoinnista. Erityisesti Rovaniemen matkailuyrityksillä on hyvää osaamista markkinoinnin ja myynnin kasvattamisesta sekä imagon rakentamisesta ja tätä osaamista ja tunnettuutta voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti myös muillakin toimialoilla. Eräät tuotannolliset ja luovien alojen yritykset ovat jo omassa toiminnassaan tunnustettuja osajia kansainvälisessä markkinoinnissa. Tietotekniikan ja digitaalisen markkinoinnin käyttö yrityksissä on kuitenkin moniin kilpailijoihin verrattuna vielä vähäistä.

Liiketoimintapotentiali

Alueen yritykset hyödyntävät kansainvälistä ja kansallista näkyvyyttä sekä erityispiirteitä niin markkinoinnissa kuin myynnissäkin. Pohjoisten alueiden taloudellisen painoarvon kasvu tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia yritysten tuotteiden ja palvelujen markkinointiin ja myyntiin.

Jatkossa tarvitaan selkeästi yhteisiä markkinointitoimenpiteitä, ennakkoluulottomuutta ja uusien mahdollisuuksien kuten digitaalisen markkinoinnin hyödyntämistä. Mobiilikauppa on kasvussa ja tuotteiden ja palvelujen myynti on siirtymässä yhä enenevässä määrin verkkoon. Tämä koskee matkailun lisäksi myös muita yrityksiä. Samaan aikaan kilpailusta on tulossa aidosti maailmanlaajuista. Verkossa tapahtuvassa liiketoiminnassa erottautuminen kilpailijoista saa entistä suuremman merkityksen. Tässä suhteessa Rovaniemen alue on hyvässä asemassa kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden ansiosta.

Tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Tavoitteena on, että Rovaniemen alueen yritykset kykenevät tehokkaasti hyödyntämään liiketoiminnassaan alueen positiivista näkyvyyttä joulupukin kotikaupunkina, arktisen muotoilun pääkaupunkina ja liikunta- ja urheilukaupunkina

Rovaniemen kaupungin tavoitteena on olla kilpailukykyinen, vetovoimainen, luotettava ja haluttu yhteistyökumppani eri

toimialoilla. Rovaniemi nähdään dynaamisena ja nuorekkaana kaupunkina, jonka imago ja tunnettuus vahvistuvat.

Yritysten tarpeet otetaan entistä paremmin huomioon ja kaupunki tukee toimillaan mm. yritysten yhteisiä myynti- ja markkinointitoimenpiteitä. Alueen yritykset käyttävät tehokkaasti liiketoiminnassaan hyväkseen digitaalista markkinointia.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/sisältö	Päätoteuttajat
<p>1. Toteutetaan toimintakokonaisuus, jossa markkinoidaan rovaniemeläisten yritysten tuotteita ja palveluita, kasvatetaan kaupungin imagoa investointien kohteena sekä edistetään matkailun ja luovan alojen yritysten kansainvälistä markkinointia</p> <p>Matkailun markkinointitoimenpiteitä jatketaan Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:n tulossopimuksen puitteissa.</p> <p>Edesautetaan matkailumarkkinoinnin hyvien käytänteiden leviämistä muille toimialaloille.</p> <p>Jatketaan markkinointi- ja myyntiyhteistyötä Lappi-tasolla edellyttäen, että toimenpiteet eivät ole päällekkäisiä kaupunkikonsernin oman toiminnan kanssa.</p> <p>Osallistutaan edelleen Lapin</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Rovaniemen Kehitys</p> <p>Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p> <p>Alueen oppilaitokset ja yritykset</p>

<p>elokuvakomission toimintaan.</p> <p>Kansainvälisen markkinoinnin toimenpiteet toteutetaan pääsääntöisesti eri yhteistyökumppaneiden kanssa.</p>	
<p>2. Luodaan edellytyksiä alueen ja sen yritysten sähköiselle markkinoinnille</p> <p>Tehostetaan digitaalista markkinointia sosiaalinen media huomioiden.</p> <p>Luodaan edellytyksiä yritysten internet-sivujen saamiseksi ajantasaisiksi ja eri laitteilla käytettäviksi (pc, tab, mobile), verkkokaupan kehittämiseksi sekä panostetaan sähköisen markkinoinnin osaamiseen ja osaamis pohjan laajentamiseen.</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy</p> <p>Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>
<p>3. Nostetaan arktisuus selkeästi esille markkinointiviestinnässä yhteistyössä alueen toimijoiden ja yritysten kanssa. Pohjana kaupungin yhteistötavaramerkit "The Official Hometown of Santa Claus®" ja "Arctic Design Capital®"</p> <p>Hyödynnetään joulukonseptia nykyistä kattavammin yritysten tuotteiden ja palvelujen myynnissä ja markkinoinnissa.</p> <p>Laaditaan markkinointisuunnitelma Arctic Design Capital® tavaramerkin vahvistamiseksi ja toteutetaan</p>	<p>Rovaniemen kaupunki</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy</p> <p>Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi OY</p>

<p>sen toimenpiteet.</p> <p>Käynnistetään kokonaisvaltaisempi Rovaniemen markkinointi liikunta-, urheilu- ja valmennuskeskuksena hyödyntämällä Olympic Training Center Rovaniemi – statusta.</p> <p>Tehostetaan kansainvälistä viestintää.</p>	
--	--

5. Elinkeinotoiminnan kehityksen mittarit

Rovaniemen kaupunkistrategiassa on määritelty mittarit strategian toteutukselle. Näitä mittareita käytetään soveltuvin osin elinkeino-ohjelman toteutuksen seurantaan. Keskeiset elinkeino-ohjelmaan liittyvät mittarit ovat:

1. Tutkimus- ja kehitystoiminnan menojen kasvu
2. Kansainvälisten yöpymisvuorokausien määrä
3. Viennin määrän kasvu
4. Elinkeinopoliittinen mittaristo (ELPO)
5. Yritystoimipaikkojen määrä
6. Yksityisen sektorin työpaikkojen ja työllisten määrä

Kehityksen mittarien tavoitetaso tarkistetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä. Elinkeino-ohjelman toteutusta verrataan vuosittaisen selvityksen avulla kilpailevien vastaavan kokoisten maakuntakeskusten elinkeinojen kehittämistoimiin ja tuloksiin.

6. Elinkeino-ohjelman hyväksyminen, toimeenpano ja toteutuksen seuranta

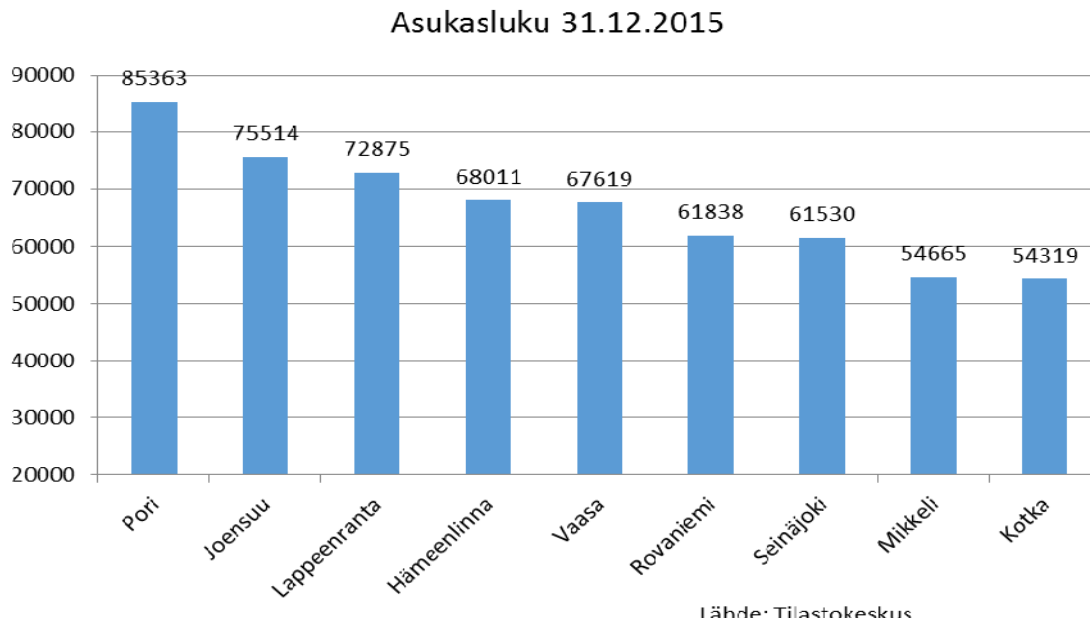
Rovaniemen elinkeino-ohjelman hyväksyy Rovaniemen kaupunginhallitus. Elinkeino-ohjelman toimeenpanosta vastaa

elinkeinojaosto. Ohjelman etenemisestä, seurannasta ja päivittämisestä vastaa strateginen hallinto/elinvoima-yksikkö.

Elinkeino-ohjelman toteutuksesta raportoidaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Lisäksi elinkeino-ohjelman toteutuksen raportoinnissa seurataan Rovaniemen kaupunkistrategian elinkeinoelämän kehittymiselle asetettuja tavoitteita ja niiden täyttymistä.

ELINKEINOJEN KEHITTYMINEN ROVANIEMELLÄ JA VERTAILUKAUPUNGEISSA

Elinkeinojen kehittämisen osalta Rovaniemen vertailukaupungeiksi valittiin yli 50 000 asukkaan ja alle 100 000 asukkaan maakuntakeskuskaupungit.

Näistä kaupungeista Kotka on ainoa, jossa ei ole tapahtunut kuntaliitosta vuoden 2005 jälkeen. Viimeisin kuntaliitos tapahtui Vaasassa vuonna 2013.

YHTEENVETO TULOKSISTA

Tilastoaineistoon perustavassa vertailussa Rovaniemi on onnistunut kaupungin ja maalaiskunnan yhdistymisen jälkeen seuraavissa asioissa.

- väestönkasvu on ollut nopeampaa
- Rovaniemen väestö on nuorempaa
- Rovaniemen työllisten koulutustaso on korkeampi
- työllisten ja työpaikkojen määrä on kasvanut enemmän
- yritysten toimipaikkoja on syntynyt enemmän
- kansainväliset rekisteröidyt yöpymiset ovat huomattavasti suuremmat

Rovaniemi on onnistunut vertailukaupunkeja huonommin

- rovaniemeläisten valtionveronalainen tulotaso on alempi
- työllisyysaste on alhaisempi
- työttömyysaste on korkeampi
- yksityisen sektorin työpaikkojen suhteellinen määrä on alhaisempi
- BKT asukasta kohti on alhaisempi

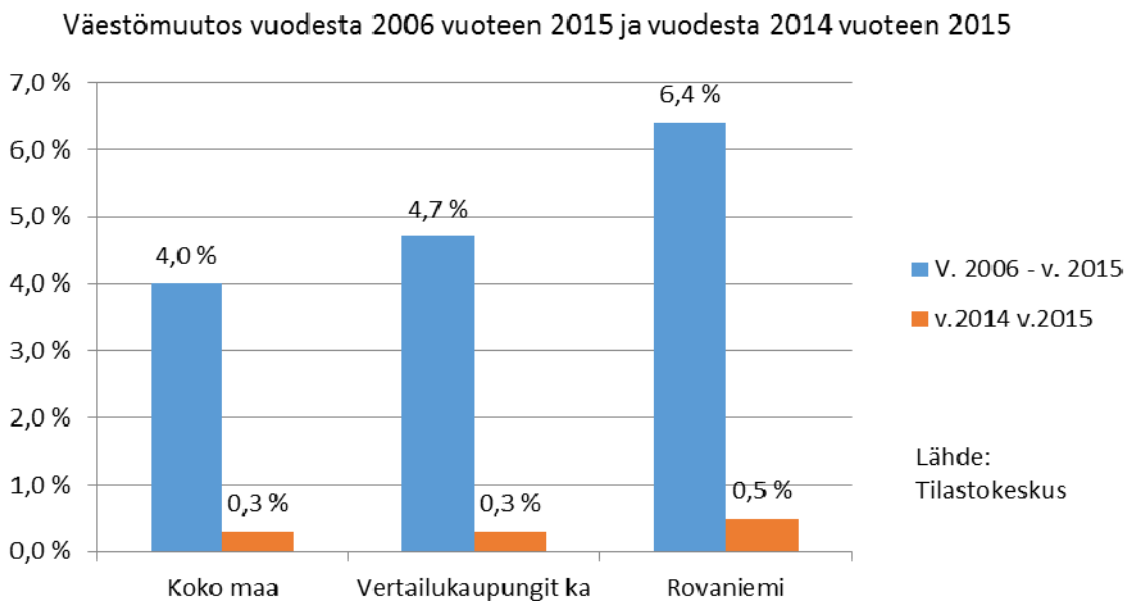
- tutkimus- ja kehitystoiminnan menot ovat alhaisemmat etenkin yksityisen sektorin osalta

VÄESTÖ

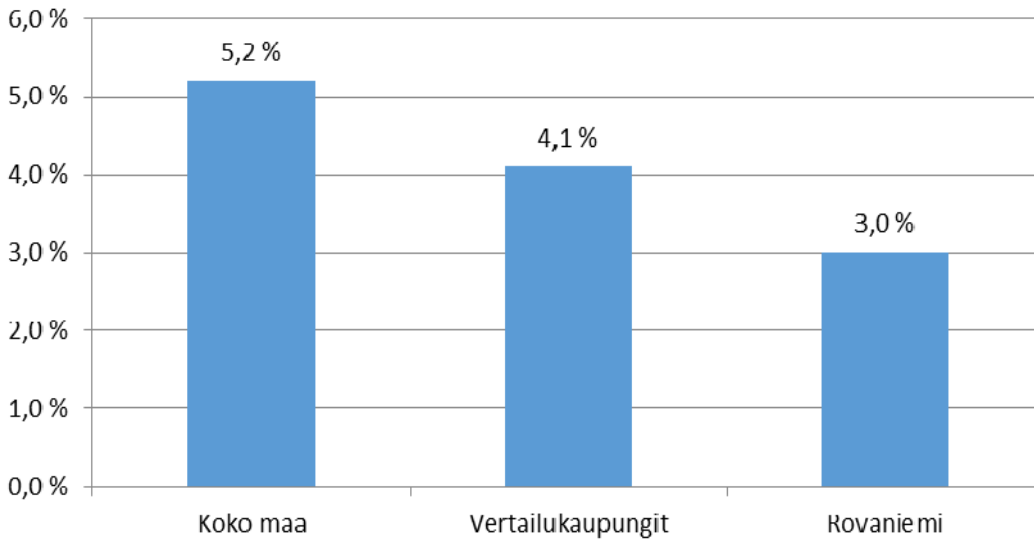
Rovaniemen kaupungin asukasmäärä on kasvanut vuodesta 2006 suhteellisesti enemmän kuin Suomessa tai vertailukaupungeissa keskimäärin. Kasvu on jatkunut vuonna 2015 edelleen hieman vertailukaupunkeja keskimääräistä nopeammin. Asukasluku on kasvanut vertailukaupungeista eniten Seinäjoella ja Vaasassa. Väestökehitys on ollut heikointa Mikkelissä ja Kotkassa.

Seinäjoki ja Vaasa ovat kasvaneet sekä luonnollisen väestönlisäyksen että muuttoliikkeen kautta. Rovaniemen asukasluvun kasvu on tullut luonnollisen väestönlisäyksen ja nettosiirtolaisuuden kautta. Rovaniemellä asukasluvusta ulkomaalaisten osuus on kuitenkin edelleen alempi kuin Suomessa ja vertailukaupungeissa.

Rovaniemi on ollut kuntien välistä muuttotappioaluetta vuodesta 2006 lähtien, poikkeuksena vuodet 2007 ja 2008. Vuonna 2014 Rovaniemelle muutti muista kunnista yhtä paljon kuin Rovaniemeltä lähti muihin kuntiin. Suurin osa vertailukaupungeista on viime vuosina muuttunut nettomuuttotappio kunnasta nettomuuttovoitto kunnaksi. Poikkeuksia tästä suuntauksesta ovat Rovaniemi, Kotka ja Mikkelä.

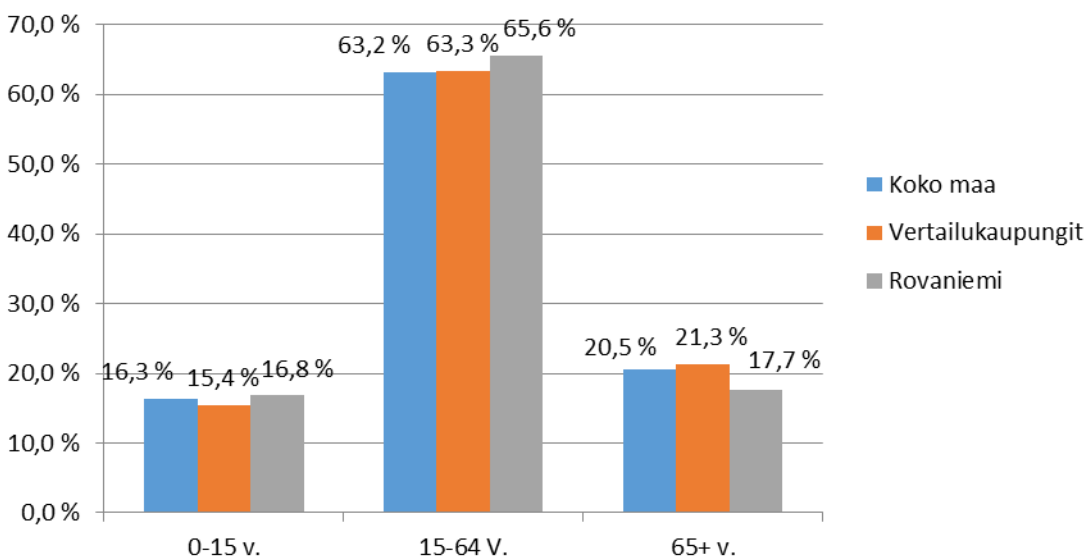
Kunnassa asuvien syntyperältään ulkomaalaisten osuus väestöstä 31.12.2014

Lähde: Tilastokeskus

Rovaniemen väestö on nuorempaa kuin vertailukaupungeissa ja Suomessa

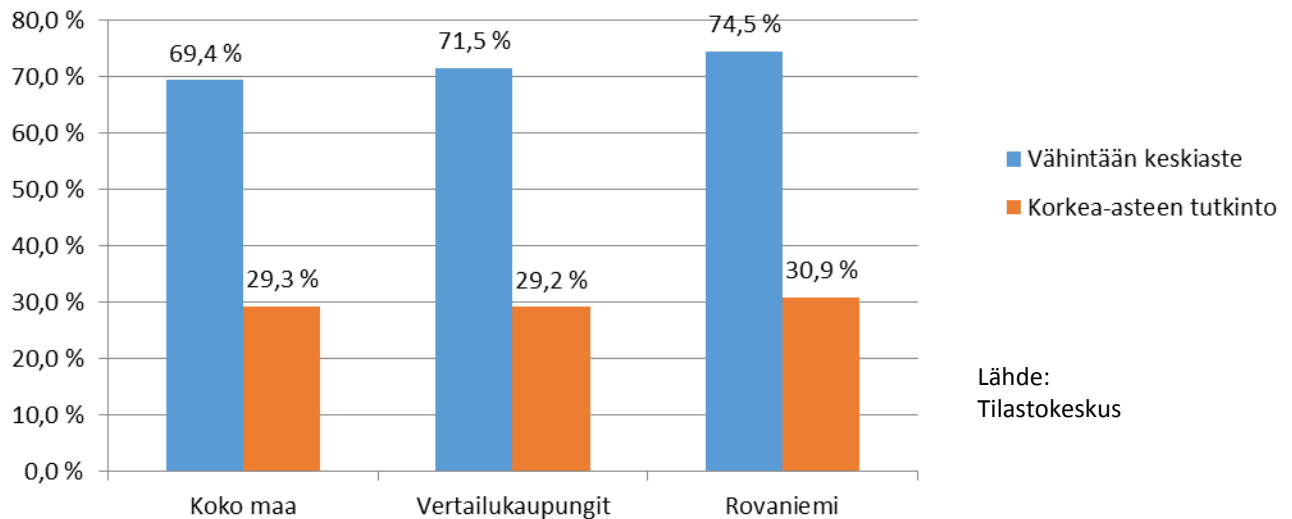
Ikärakenne 31.12.2015

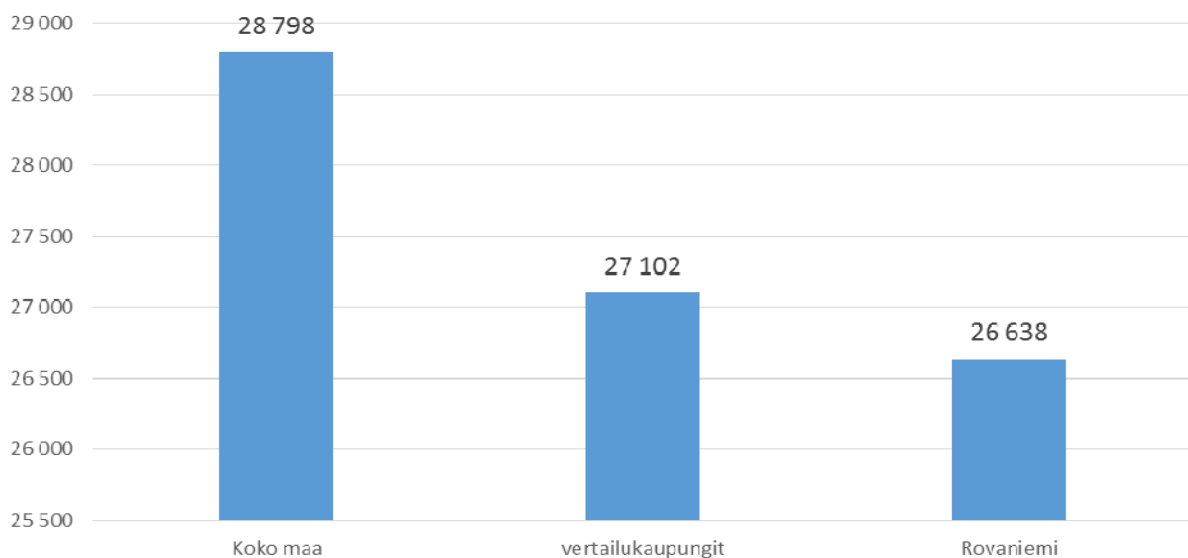
Rovaniemeläisten työllisten koulutustaso on korkeampi kuin Suomessa ja vertailukaupungeissa.

Vähintään keskiasteen/korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä 31.12.2013

Korkeammasta koulutustasosta huolimatta rovaniemeläisten valtionveronalainen tulotaso on alhaisempi kuin vertailukaupungeissa ja Suomessa. Rovaniemeläisen valtionveronalainen tulo on 2 prosenttia pienempi kuin vertailukaupungeissa ja lähes 8 prosenttia pienempi kuin Suomessa keskimäärin vuonna 2014.

Verovelvollisten tulonsaajien veronalaiset tulot keskimäärin 2014 €

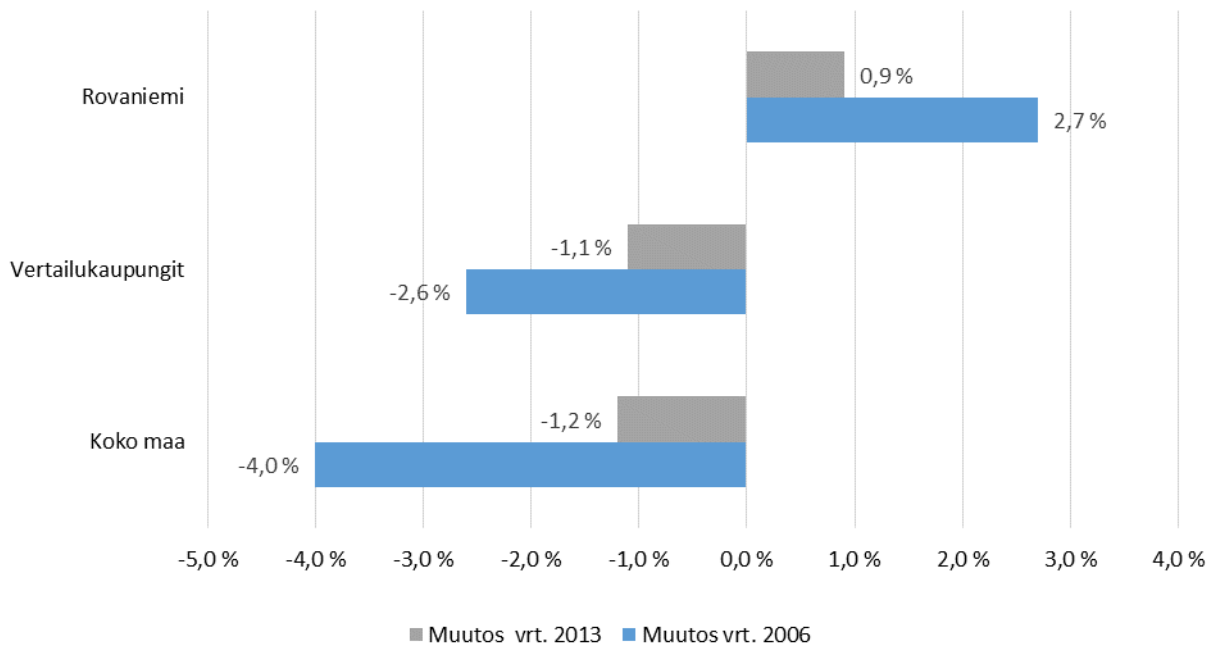
Lähde: Tilastokeskus

TYÖPAIKAT JA TYÖLLISYYS

Työllisten määrä on Rovaniemellä kasvanut huomattavasti enemmän vuodesta 2007 vuoteen 2014 kuin Suomessa ja vertailukaupungeissa keskimäärin. Vuonna 2014 työllisten määrä kasvoi Rovaniemellä kun taas työllisten määrä väheni keskimäärin vertailukaupungeissa. Vain Seinäjoella on työllisten määrä kasvanut suhteellisesti enemmän kuin Rovaniemellä.

Vuonna 2015 henkilöstömäärä kaikilla toimialoilla Rovaniemellä väheni 0,5 prosenttia.

Työllisten määrän suhteellinen muutos vuodesta 2007 vuoteen 2014 ja vuodesta 2013 vuoteen 2014

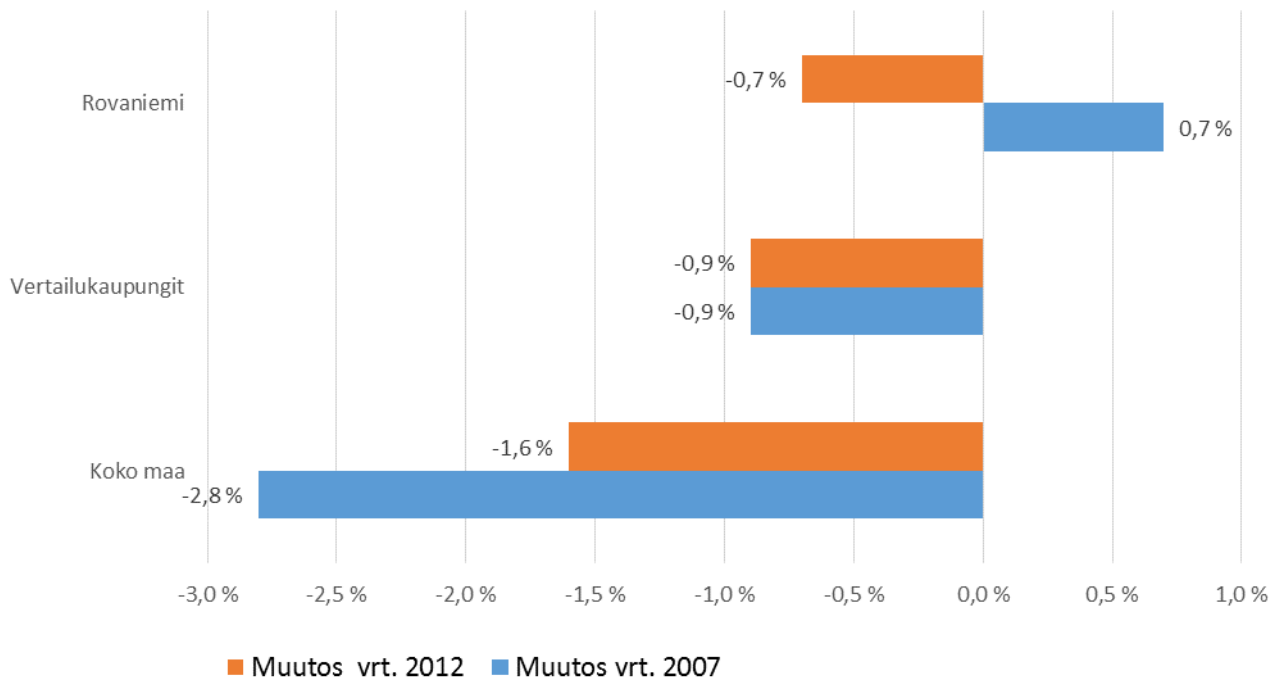

Lähde: Tilastokeskus

Myös työpaikkojen määrä on kasvanut Rovaniemellä huomattavasti enemmän vuodesta 2007 vuoteen 2013 kuin Suomessa ja vertailukaupungeissa keskimäärin. Työpaikkojen määrä on suhteellisesti kasvanut vuodesta 2007 vuoteen 2013 eniten Seinäjoella ja Vaasassa.

Työpaikkojen määrä väheni Rovaniemellä suhteellisesti vähemmän vuodesta 2012 vuoteen 2013 kuin vertailukaupungeissa ja Suomessa keskimäärin.

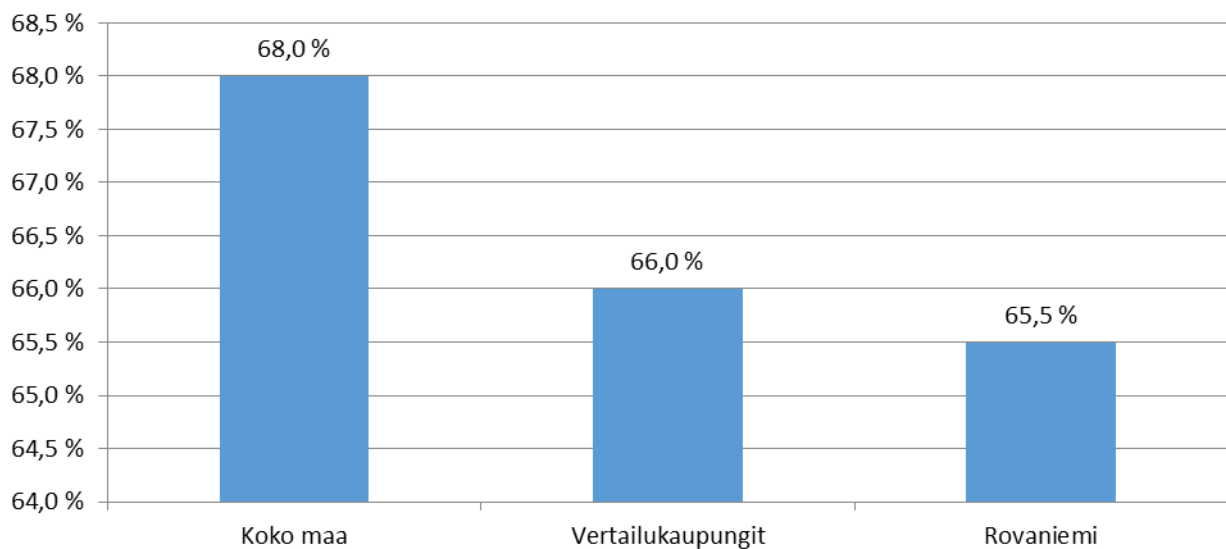
Työpaikkojen suhteellisen määrän muutos vuodesta 2007 vuoteen 2013 ja vuodesta 2012 vuoteen 2013

Lähde: Tilastokeskus

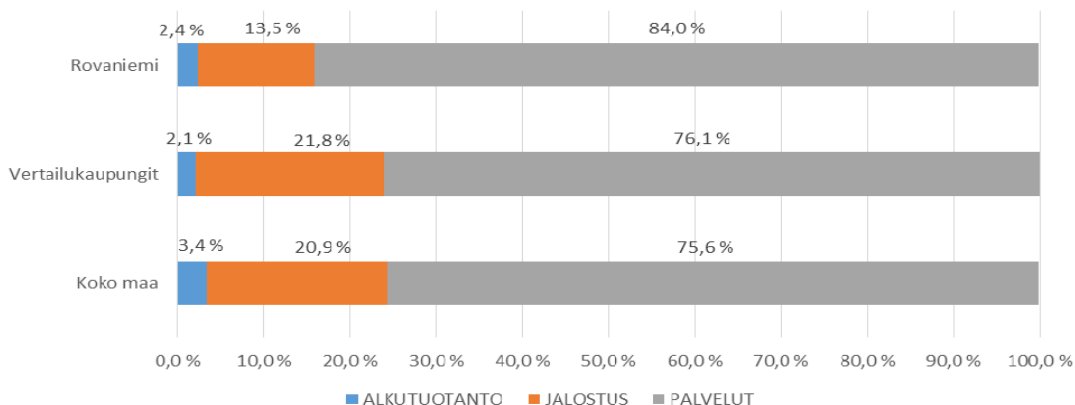
Työllisten ja työpaikkojen määrän kasvusta huolimatta Rovaniemen työllisyysaste on hieman alhaisempi kuin vertailukaupungeissa ja selvästi alhaisempi kuin Suomessa keskimäärin.

Työllisten osuus 18-64-vuotiaista, % 31.12.2014

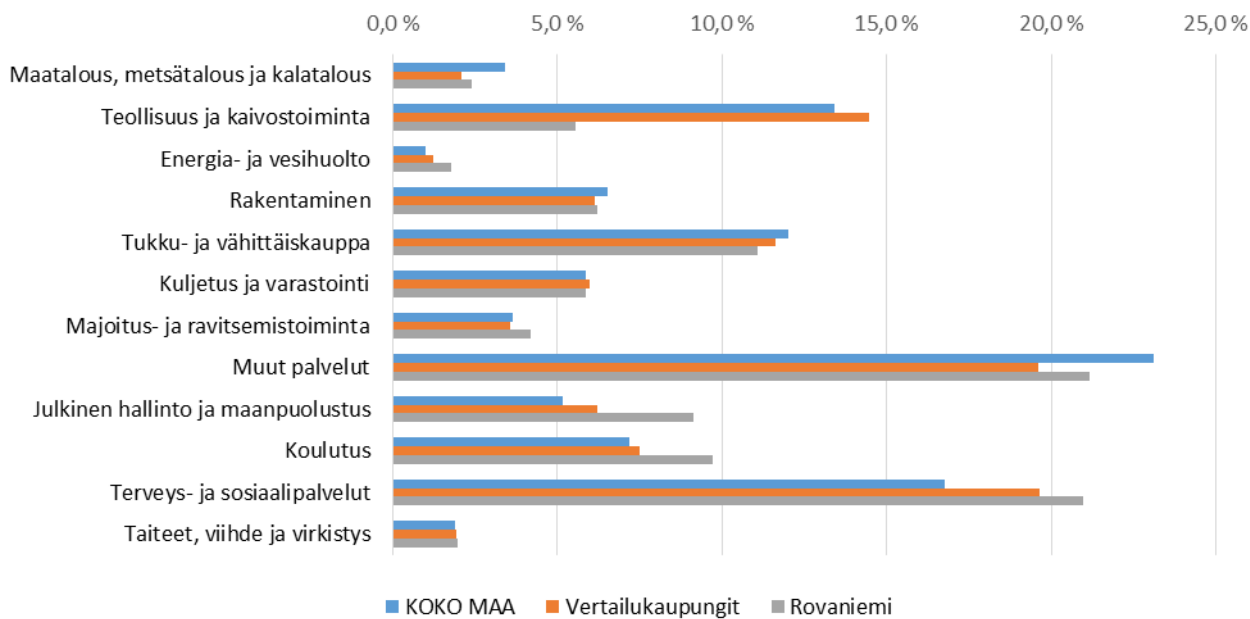

Rovaniemi poikkeaa selkeästi vertailtaessa mille toimialoille työpaikat suhteellisesti jakautuvat. Rovaniemellä korostuvat palvelu-alat ja jalostuksen osuus on huomattavasti pienempi kuin vertailukaupungeissa ja Suomessa keskimäärin.

Alkutuotannon, jalostuksen ja palvelujen suhteellinen osuus alueen työpaikoista 2013

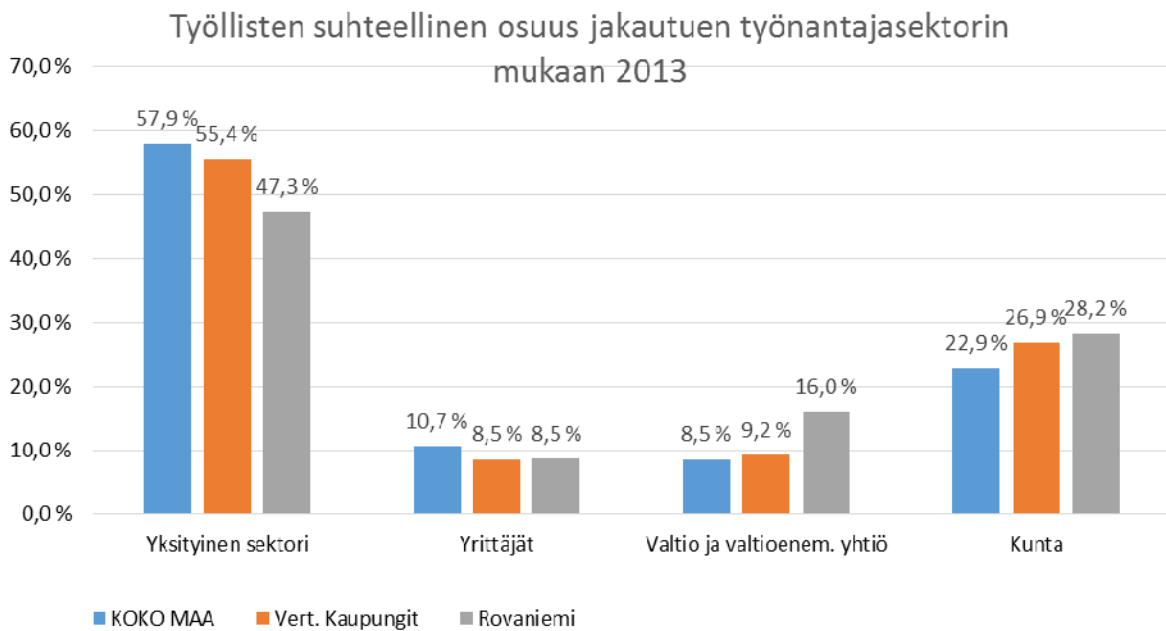
Toimialojen suhteellinen osuus 2013

Rovaniemellä on selkeästi suhteellisesti enemmän valtion työpaikkoja kuin vertailukaupungeissa tai Suomessa keskimäärin. Myös kuntatyöntekijöiden osuus on hieman suurempi kuin vertailukaupungeissa keskimäärin.

Yksityisen sektorin työpaikkoja on Rovaniemellä suhteellisesti vähemmän kuin vertailukaupungeissa ja Suomessa. Yrittäjiä on suhteellinen osuus on pienempi kuin Suomessa keskimäärin, mutta yhtä suuri kuin vertailukaupungeissa.

Yksityisen sektorin työpaikat ovat lisääntyneet Rovaniemellä sekä määrällisesti että suhteellisesti eniten 2000-luvulla. Myös kuntasektorin työpaikat ja yrittäjien määrä on lisääntynyt. Valtion ja valtionenemmistöisten yhtiöiden työpaikat ovat puolestaan vähentyneet.

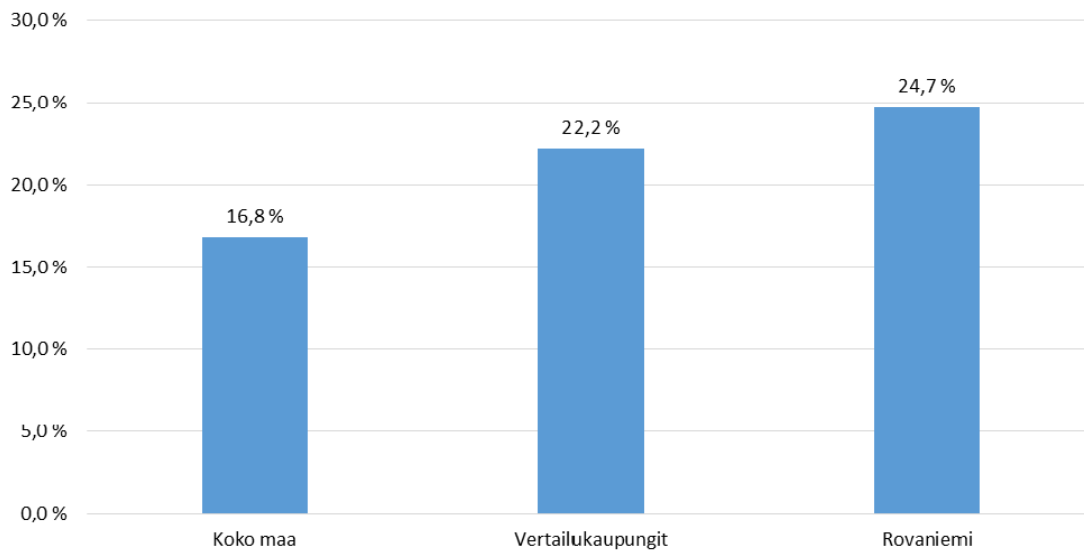

Lähde: Tilastokeskus

YRITYKSET

Rovaniemelle on syntynyt vuodesta 2007 vuoteen 2014 yritysten toimipaikkoja enemmän kuin vertailukaupunkeihin ja Suomeen keskimäärin.

Yritysten toimipaikkojen muutos vuodesta 2007 vuoteen 2014

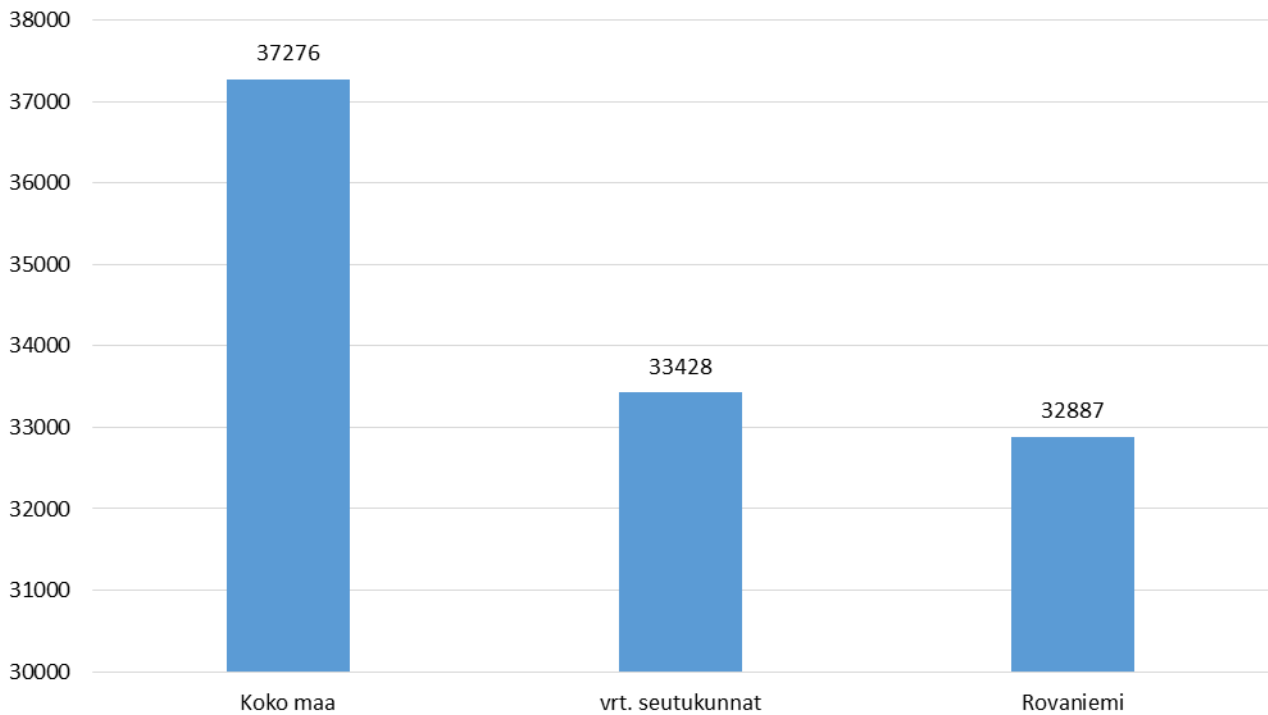
Lähde: Tilastokeskus

Rovaniemeläiset yritykset työllistävät saman verran kuin Suomessa keskimäärin (3,5 työntekijää/toimipaikka). Vertailukaupungeissa toimipaikoissa on keskimäärin 4,1 työntekijää/toimipaikka.

Rovaniemeläisten yritysten liikevaihto/työntekijä (n. 194 000 €) on merkittävästi pienempi kuin Suomessa (n. 269 000 euroa) ja vertailukaupungeissa (n. 233 000 €) keskimäärin.

Rovaniemen seutukunnan bkt/asukas on selvästi alempi kuin vertailuseutukunnissa tai Suomessa keskimäärin.

BKT/asukas 2013

Lähde: Tilastokeskus

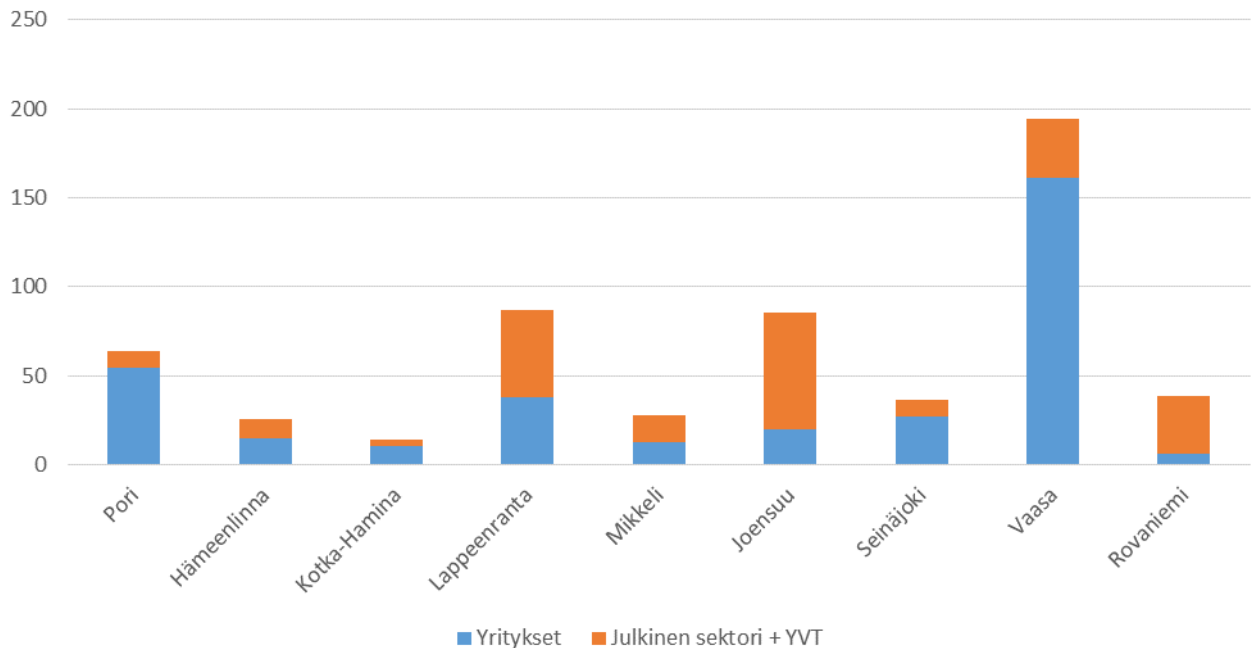
ELINKEINO-OHJELMAN JA MATKAILUN KEHITTÄMISOHJELMAN MITTARIT JA NIIDEN ARVIONTI SUHTESSA VERTAILUKAUPUNKEIHIN

Rovaniemen kaupunkistrategiassa on määritelty mittarit strategian toteutukselle. Näitä mittareita käytetään soveltuvin osin elinkeino-ohjelman toteutuksen seurantaan. Keskeiset elinkeino-ohjelmaan liittyvät mittarit ovat:

1. Tutkimus- ja kehitystoiminnan menojen kasvu

Rovaniemen seutukunnan tutkimus- ja kehitystoiminnan menot olivat vuonna 2014 yht. 38,3 m€. Rovaniemi sijoittautuu keskivaiheelle vertailukaupunkien joukossa. Suurimmat tutkimus- ja kehitystoiminnan menot olivat Vaasan seutukunnassa (194,3 m€) ja pienimmät menot olivat Kotka-Haminan alueella (14 m€)

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot vertailukaupungeissa vuonna 2014 milj.euroa

Yksityisen sektorin osuus tutkimus- ja kehitysmenojen kasvusta on Rovaniemellä selkeästi pienempi kuin koko maassa ja vertailukaupungeissa keskimäärin. Rovaniemellä vain 16 prosenttia tutkimus- ja kehitystoiminnan menoista kohdentuu yksityiselle sektorille, kun taas koko maassa luku on 68 prosenttia ja vertailukaupungeissa keskimäärin 56 prosenttia.

Rovaniemen kasvutavoitteeksi on asetettu 1 prosenttia vuonna 2013 ja 3 prosenttia vuonna 2016.

2. Matkailun rekisteröityjen yöpymisvuorokausien määrä

Vertailukaupungeista Rovaniemi on suurin matkailukaupunki rekisteröidyillä majoitusvuorokausilla mitattuna. Rovaniemellä oli rekisteröityjä majoitusvuorokausia vuonna 2015 noin 470 000. Seuraavaksi eniten rekisteröityjä yöpymisvuorokausia oli Lappeenrannassa noin 380 000.

Kotimaisia rekisteröityjä yöpymisvuorokausia oli eniten Lappeenrannassa (n. 289 000) ja seuraavaksi eniten Vaasassa (n. 214 000). Rovaniemellä oli rekisteröityjä yöpymisiä vuonna 2016 yhteensä n. 212 000.

Rovaniemellä kirjautuu huomattavasti enemmän kansainvälisiä rekisteröityjä yöpymisvuorokausia kuin vertailukaupunkeihin. Rovaniemellä rekisteröitiin vuonna 2015

lähes 260 000 kansainvälistä yöpymistä. Seuraavaksi eniten kansainvälisiä yöpymisiä oli Lappeenrannassa yhteensä 91 000 yöpymistä.

Rovaniemen kasvutavoitteeksi on asetettu 298 000 kansainvälistä rekisteröityä yöpymistä vuonna 2016.

3. Elinkeinopoliittinen mittaristo (ELPO, Suomen Yrittäjät ry)

Suomen Yrittäjät ry:n vuoden 2016 elinkeinopoliittisessa vertailussa koko maan kuntien saama keskiarvo asteikolla 4-10 oli 6,7. Vertailukaupungeista paras tulos oli Seinäjoella (7,1) ja huonoin tulos oli Kotkassa (6,0). Vertailukaupunkien keskiarvo oli 6,5. Rovaniemen tulos oli tässä mittauksessa 6,3.

Rovaniemen tavoitteeksi on asetettu saavuttaa sija 5 vuonna 2016 kaikkien aluekeskusten (25) joukossa. Rovaniemi oli sijalla 11 vuonna 2014. Vuoden 2016 tutkimuksen osalta Suomen yrittäjät ry on muuttanut luokitustaan. Aluekeskusten (25) sijasta Rovaniemi kuuluu luokkaan yli 50 000 asukkaan kaupungit ja sijoitus oli 17/20.

4. Yrityskannan kasvu

Tilastokeskus rekisteröi sekä yritykset että toimipaikat. Kuten edellä on todettu, Rovaniemelle on syntynyt yritysten toimipaikkoja vuodesta selvästi enemmän kuin vertailukaupungeissa vuodesta 2007 vuoteen 2014

Elinkeino-ohjelmassa on tavoitteeksi asetettu 120 yrityksen vuosittainen kasvu.

5. Yksityisen sektorin työpaikkojen määrä

Yksityisen sektorin työpaikkojen määrän kehitys Rovaniemellä on ollut myönteisempää kuin vertailukaupungeissa ja Suomessa keskimäärin aina vuoteen 2013 asti.

Rovaniemen elinkeino-ohjelmassa on esitetty tavoitteeksi vähintään 4 prosentin vuosittainen kasvu vuoteen 2016 saakka.